

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

*Факультет № 6
Кафедра соціології та психології*

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни «**Основи наукових досліджень**»
обов'язкових компонент
освітньої програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

053 Психологія (практична психологія)

Харків 2023

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 30.08.2023 №7

СХВАЛЕНО

Вченою радою факультету № 6
Протокол від 25.08.2023 №7

ПОГОДЖЕНО

Секцією Науково-методичної ради
ХНУВС з гуманітарних та соціально-
економічних дисциплін
Протокол від 29.08.2023 №7

Розглянуто на засіданні кафедри соціології та психології (протокол від 15.08.2023 №8).

Розробник:

Доцент кафедри соціології та психології, кандидат психологічних наук
Пономаренко Я.С.

Рецензенти:

1. Професор кафедри юридичної психології Національної академії внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор Охріменко І.М.
2. Доцент кафедри соціології та психології факультету № 6 Харківського національного університету внутрішніх справ, кандидат психологічних наук, доцент Греса Н.В.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Шифри та назви галузі знань, код та назва спеціальності, ступень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 3 Загальна кількість годин – 90 Кількість тем – 6	05 соціальні та поведінкові науки; 053 Психологія; Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти	Навчальний курс 3 Семестр 6 Вид контролю: екзамен
Розподіл навчальної дисципліни за видами занять:		
денна форма навчання Лекції – 24; Семінарські заняття – 0; Практичні заняття – 24; Лабораторні заняття – 0; Самостійна робота – 42; Індивідуальні завдання: Курсова робота – Реферати (тощо) –	заочна форма навчання Лекції – 6; Семінарські заняття – 0; Практичні заняття – 6; Лабораторні заняття – 0; Самостійна робота – 78; Індивідуальні завдання: Курсова робота – Реферати –	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета вивчення навчальної дисципліни «Основи наукових досліджень» полягає в тому, щоб сформувати у здобувачів вищої освіти знання про основні тенденції розвитку світової та української науки, а також розвиток уявлень щодо фундаментальних положень та відомостей про роль і місце науки у розвитку суспільства, про закономірності розвитку науки, про організацію та шляхи забезпечення наукових досліджень в державному напрямку, оволодіння навичками з організації наукового дослідження в психології.

Основні завдання курсу «Основи наукових досліджень»:

забезпечити підготовку здобувачів до проведення наукових досліджень на високому науково-методологічному рівні, що дозволить розв'язувати професійні завдання об'єктивно з відповідним науковим обґрунтуванням; цілеспрямовано сформувати у здобувачів знання щодо залучення методів наукового пізнання для проведення науково-дослідної роботи, а також уміння ставити перед собою цілі та завдання, для розв'язання яких потрібний науковий пошук та якісна організація, постановка та проведення.

Міждисциплінарні зв'язки: гендерна психологія, диференційна психологія, експериментальна психологія, загальна психологія, комп'ютерні методи практичної психології, практикум з загальної психології, психодіагностика, соціальна психологія, прикладні аспекти психодіагностики.

Очікувані результати навчання: у результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен знати:

- теоретичні особливості наукового дослідження в психології, а також проблеми і перспективи наукових досліджень в сучасній психології;
 - типи наукових досліджень та їх особливості;
 - основні етапи наукового дослідження психіки;
 - види гіпотез і можливості їх перевірки у дослідженні;
 - особливості планування психологічного дослідження;
 - стратегії відбору досліджуваних у репрезентативні вибірки;
 - можливості наукового дослідження найактуальніших психологічних проблем.

вміти: використовувати адекватні методи у дослідженні психічної реальності; формувати коректні гіпотези щодо причинно-наслідкових зв'язків між фактами; складати програму дослідження; реалізовувати дослідницьку програму від інструктажу і мотивування досліджуваних до реєстрації та інтерпретації результатів; на основі процедури аналізу отриманих результатів робити висновок про підтвердження чи відхилення гіпотези, а також готувати відповідний науковий звіт; аналізувати наукові звіти про проведені дослідження психіки з метою визначення об'єктивності, надійності і валідності отриманих результатів.

Програмні компетентності, які формуються при вивченні навчальної дисципліни:	
Інтегральна компетентність,	I. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов.
Загальні компетентності	ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК3. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій. ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення. ЗК7. Здатність генерувати нові ідеї (креативність). ЗК11. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній

Спеціальні компетентності (фахові)	<p>системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p> <p>СК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.</p> <p>СК4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.</p> <p>СК5. Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій.</p> <p>СК6. Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження.</p> <p>СК7. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.</p> <p>СК10. Здатність адаптуватися до нових ситуацій та здатність до професійної мобільності.</p> <p>СК11. Здатність дотримуватися норм професійної етики.</p>
---	--

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Наука й наукові дослідження у сучасному світі.

Наука як форма пізнання світу. Сутність науки. Предмет, завдання і функції науки. Особливості об'єкта, суб'єкта, цілеспрямування засобів і результатів. Наукознавство та його розвиток. Структура і класифікація наук. Взаємодія наук як чинник їх розвитку. Методологічна єдність і багатоманітність сучасної науки. Міграція методів, засобів і концептуальних схем з однієї галузі знання в іншу. Методологічне значення діалектики єдності та багатоманітності наук. Організація науки і підготовка наукових кадрів: міжнародний та вітчизняний досвід. Етичні норми науки. Цінності науки: універсалізм, спільність володіння, безкорисливість, скептицизм.

Тема 2. Основи методології наукової діяльності. Методи дослідження.

Поняття методології та методики наукових досліджень. Методологія теоретичних досліджень. Основи методології досліджень емпіричного рівня. Пізнавальні прийоми і форми наукових досліджень. Поняття наукового методу

та його основні риси. Система методів дослідження. Загальнонаукові методи. Конкретно-наукові та спеціальні методи.

Тема №3. Технологія наукових досліджень.

Наукова ідея як спроба нетрадиційного пояснення явищ. Основні форми наукового пізнання (факт, гіпотеза, закон, концепція, теорія). Поняття про наукові факти та їх роль у науковому дослідженні. Формування та обґрунтування наукових гіпотез. Види гіпотез. Наукові закони. Концепція як спосіб розуміння, пояснення, тлумачення основної ідеї теорії. Поняття наукової теорії, її сутність та структура. Наукова теорія як найвищий рівень синтезу знання. Структурні елементи науки: поняття, категорії, принципи, постулати, правила. Докази як процес встановлення істинності твердження. Спростування як засіб розвитку наукового пізнання. Структура наукового доказу та спростування: теза, аргумент, форма (демонстрація). Правила і умови доказів та спростувань. Сутність та правила аргументації. Класифікаційна проблема в сучасній науці. Принципи класифікацій.

Тема №4. Технологія написання наукових публікацій.

Роль інформації в наукових дослідженнях. Зв'язок дослідницької та інформаційної діяльності. Класифікація наукових досліджень. Літературні джерела, матеріали практики, результати наукових досліджень, нормативні документи. Первинна і вторинна наукова інформація. Сигнальна, релевантна (виправдана), бібліографічна і нова (основна) інформація. Форми сигнальної інформації: реферат, анотація, тези, резюме. Рецензія як вид науково-критичної статті. Принципи збирання інформаційного матеріалу: цілеспрямованість, структурованість, вибірковість.

Тема №5. Роль особистості вченого у процесі формування наукової школи.

Міждисциплінарний підхід до дослідження феномена наукових шкіл. Теоретична модель наукової школи. Роль соціальних факторів у формуванні наукових шкіл. Роль особистості вченого у процесі формування наукової школи. Формування особистості науковця. Виховання творчих здібностей. Риси творчої особистості «ідеального» вченого як суб'єкта наукового пізнання. Особливості розумової праці. Етика та праксеологія науки. Проблема гармонії істини, добра та краси у творчості вченого. Свобода наукового пошуку та соціальна відповідальність науковця.

Тема №6. Організація наукового дослідження та публікування результатів наукових досліджень.

Сутність та основні етапи організації наукового дослідження. Наукова проблема і гіпотеза. Особливості емпіричного і теоретичного етапів дослідження. Об'єкт, предмет і мета дослідницької діяльності. Вибір засобів і методів дослідження. Виклад та обґрунтування наукових результатів. Наукова публікація: поняття, функції, основні види. Запобігання плагіату та дотримання кодексу доброчесності.

4. Структура навчальної дисципліни

4.1.1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами (денна форма навчання)

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Семестр 6							
Тема № 1. Наука й наукові дослідження у сучасному світі.	15	4	-	2	-	9	екзамен
Тема № 2. Основи методології наукової діяльності. Методи дослідження.	15	4	-	4	-	7	
Тема № 3. Технологія наукових досліджень.	15	4	-	4	-	7	
Тема № 4. Технологія написання наукових публікацій.	15	4	-	4	-	7	
Тема № 5. Роль особистості вченого у процесі формування наукової школи.	15	4	-	4	-	7	
Тема № 6. Організація наукового дослідження та публікування результатів наукових досліджень.	15	4	-	6	-	5	
Всього за семестр № 6:	90	24	-	24	-	42	

4.1.2. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами (заочна форма навчання)

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Семестр 6							
Тема № 1. Наука й наукові дослідження у сучасному світі.	15	-	-	1	-	14	екзамен
Тема № 2. Основи методології наукової діяльності. Методи дослідження.	15	-	-	1	-	14	
Тема № 3. Технологія наукових досліджень.	15	2	-	1	-	12	
Тема № 4. Технологія написання наукових публікацій.	15	2	-	1	-	12	
Тема № 5. Роль особистості вченого у процесі формування наукової школи.	15	-	-	-	-	15	
Тема № 6. Організація наукового дослідження та публікування результатів наукових досліджень.	15	2	-	2	-	11	
Всього за семестр № 6:	90	6	-	6	-	78	

4.1.3. Питання, що виносяться на самостійне опрацювання

Перелік питань до тем навчальної дисципліни			Література:
Тема № 1. Наука й наукові дослідження у сучасному світі.			
	Підготувати відповіді на запитання:		2, 3, 4, 5, 6, 12, 15, 21, 22, 26
	1. Наукова діяльність. Види наукової діяльності.		
	2. Історичні етапи науки.		
	3. Розвиток науки у XIX столітті.		
	4. Наука XX століття і початку XXI століття: характерні особливості.		
	5. Види та ознаки наукового дослідження.		
	6. Теоретичні та методологічні принципи науки.		
	7. Наукова ідея, науковий принцип. Наукові поняття та гіпотези.		
	8. Методологія наукового дослідження.		
	9. Фундаментальні наукові дослідження.		
	10. Прикладні наукові дослідження.		
	11. Філософські методи та їх роль у науковому пізнанні		
	12. Загальнонаукові методи дослідження.		

		13. Організація наукової діяльності в Україні. 14. Застосування дедуктивного та індуктивного методів. 15. Метод системного аналізу.	
		Тема № 2. Основи методології наукової діяльності. Методи дослідження.	
		Підготувати реферативні повідомлення за темами: 1. Процеси наукового дослідження. Загальна характеристика. 2. Формулювання теми наукового дослідження. 3. Постановка проблеми наукового дослідження. 4. Визначення мети, завдань, об'єкта і предмета дослідження. 5. Виявлення і ознайомлення з основними літературними та архівними джерелами. 6. Методологія теоретичних досліджень. 7. Бібліографічний апарат наукових досліджень. 8. Наукова інформація та способи її пошуку. 9. Пошук інформації за ключовим словом. 10. Комп'ютер як інструмент науково-дослідної роботи. 11. Пошук інформації в процесі наукової роботи. Загальна характеристика. 12. Поняття «інформаційний пошук». Етапи інформаційного пошуку. Виконати практичні завдання: 1. Ознайомитися з картотекою бібліотеки ХНУВС та скласти перелік літератури за темою курсової роботи.	1, 4, 7, 8, 9, 10, 14, 17, 18, 21, 25
		Тема № 3. Технологія наукових досліджень.	
		Підготувати реферативні повідомлення за темами: 1. Основні форми наукового пізнання. 2. Наукові факти та наукові теорії. 3. Структура наукового доказу та спростування. 4. Класифікаційна проблема та принципи класифікацій. 5. Наукова публікація. Поняття. Функції. Основні види. 6. Наукова монографія. 7. Наукова стаття та її структурні елементи. 8. Тези наукової доповіді. Правила їх написання. 9. Правила оформлення публікацій. Виконати практичні завдання: 1. Виконати бібліографічний опис джерел з переліку літератури за темою курсової роботи	5, 7, 8, 10, 11, 13, 16, 19, 21, 24
		Тема № 4. Технологія написання наукових публікацій.	
		Підготувати реферативні повідомлення за темами: 1. Поняття «інформаційний пошук». Етапи інформаційного пошуку. 2. Визначення теми інформаційного пошуку, а також його хронологічних, мовних та географічних меж. 3. Джерела пошуку інформації, їх класифікація. 4. Джерела первинної та вторинної інформації. 5. Характеристика масиву інформаційних матеріалів. 6. Пошук інформації, його етапи. 7. Бібліографічний пошук інформації з суспільних наук. 8. Пошук бібліографічної інформації в каталогах і	

	картотеках. 9. Електронні засоби пошуку інформації. Виконати практичні завдання: 1. Реферування з використанням цитування і перефразування у реферативних текстах емпіричних джерел за темою курсової роботи	
	Тема № 5. Роль особистості вченого у процесі формування наукової школи.	
	Підготувати реферативні повідомлення за темами:: 1. Сучасні наукові школи. 2. Формування особистості науковця. 3. Роль індивідуальних особливостей творчої людини в науковій діяльності. 4. Етика та праксеологія науки. Виконати практичні завдання: 1. Скласти перелік дослідників, які займалися проблемами, подібними до теми вашої курсової роботи, та зазначити їх внесок у розроблення даних наукових проблем.	1, 2, 8, 10, 11, 15, 18, 22, 23
	Тема № 6. Організація наукового дослідження та публікування результатів наукових досліджень.	
	Підготувати реферативні повідомлення за темами: 1. Актуальність власного бакалаврського дослідження 2. Методологічні засади власного бакалаврського дослідження 3. Практична значущість власного бакалаврського дослідження 4. Новизна власного бакалаврського дослідження 5. Методи та методики власного бакалаврського дослідження.	3, 4, 5, 6, 7, 9, 12, 14, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26

5. Індивідуальні завдання

5.1.1. Теми рефератів

немає

5.1.2. Теми курсових робіт

немає

5.1.3. Теми наукових робіт

немає

6. Методи навчання

Навчання з дисципліни проходить у формі: лекцій, практичних занять, а також самостійної та індивідуальної роботи. В процесі навчання використовуються наступні методи:

- лекції,
- інтерактивний метод,
- пояснювально-ілюстративний,
- метод наукового порівняння

- частково-пошуковий метод,
- метод виконання кейсу;
- дослідницький метод,
- метод проєктів у формі індивідуальних/групових навчальних проєктів,
- метод проблемного викладання.

7. Перелік питань та завдань, що виносяться на підсумковий контроль

Питання для підсумкового контролю (екзамен)

1. Наука як форма пізнання світу.
2. Сутність науки.
3. Предмет, завдання і функції науки.
4. Структура і класифікація наук.
5. Взаємодія наук як чинник їх розвитку.
6. Методологічна єдність і багатоманітність сучасної науки
7. Теоретична модель наукової школи.
8. Формування особистості науковця.
9. Етика та праксеологія науки.
10. Пізнання як напрям самореалізації людини.
11. Дві концепції пізнавального процесу: пізнання як відображення і як творчість; проблема їх синтезу.
12. Форми пізнавальної діяльності. Буденне, релігійне, художнє пізнання.
13. Міграція методів, засобів і концептуальних схем з однієї галузі знання в іншу.
14. Організація науки і підготовка наукових кадрів: міжнародний та вітчизняний досвід.
15. Наукова ідея як спроба нетрадиційного пояснення явищ.
16. Поняття про наукові факти та їх роль у науковому дослідженні.
17. Формування та обґрунтування наукових гіпотез. Види гіпотез.
18. Концепція як спосіб розуміння, пояснення, тлумачення основної ідеї теорії.
19. Поняття наукової теорії, її сутність та структура. Наукова теорія як найвищий рівень синтезу знання.
20. Докази як процес встановлення істинності твердження. Структура наукового доказу.
21. Спростування як засіб розвитку наукового пізнання, його структура.
22. Класифікаційна проблема в сучасній науці. Принципи класифікацій.
23. Типологія методів наукового пізнання: спеціальні та загальнонаукові.
24. Класифікація та характеристика загальнонаукових методів.
25. Системний аналіз як загальнонауковий метод дослідження.
26. Синергетика як теорія самоорганізації і розвитку окремих цілісних систем.
27. Роль інформації в наукових дослідженнях.
28. Герменевтика і герменевтична методологія розуміння і тлумачення.
29. Теорії передбачення та прогнозування: теорія інформаційного суспільства.

30. Феномен бібліотеки, її доля в епоху інформатизації.
31. Організації науки та підготовка кадрів в Україні.
32. Теоретична модель наукової школи.
33. Роль соціальних факторів у формуванні наукових шкіл.
34. Наукознавство: зміст, завдання і призначення в системі наук.
35. Проблема рівнів наукового пізнання в сучасній методології науки.
36. Наукове пізнання як вид духовної діяльності та спосіб теоретичного освоєння дійсності.
37. Концепція і теорія як форми наукового пізнання.
38. Інтуїція та її роль у науковому пізнанні.

8. Критерії та засоби оцінювання результатів навчання здобувачів

Оцінювання навчальної дисципліни проводиться за результатами поточного та підсумкового контролю:

- поточний контроль - 50 балів
- підсумковий контроль 50 балів.

Оцінка за поточний контроль складається з оцінювання аудиторної та результатів самостійної роботи здобувача.

Підсумкові бали з навчальної дисципліни за семестр, визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру та балів, набраних на підсумковому контролі (екзамені).

Здобувач вищої освіти має право на визнання результатів навчання (умінь, компетентностей) у неформальній та/або інформальній освіті, які поширюється на дисципліни обов'язкової та вибіркової компонент, що за тематикою та змістом відповідають як навчальній дисципліні загалом, так і її окремим розділам, темам, індивідуальним завданням (курсова робота, контрольна робота тощо), які передбачені робочою програмою (силабусом) конкретної навчальної дисципліни. (Посилання на Положення про порядок визнання в Харківському національному університеті внутрішніх справ **результатів** навчання (умінь, компетентностей) у неформальній та/або інформальній освіті http://univd.edu.ua/files/generaldocs/non_formal_education.pdf).

Контрольні заходи оцінювання результатів навчання включають в себе поточний та підсумковий контроль.

До форм поточного контролю належить оцінювання:

- рівня знань під час семінарських та практичних занять;
- якості виконання індивідуальної та самостійної роботи;
- оцінка роботи в малих групах.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має на меті перевірку набутих здобувачем вищої освіти знань, умінь та інших компетентностей з навчальної дисципліни, рівень самостійної підготовки до занять.

Поточний контроль. До форм поточного контролю належить оцінювання:

- рівня знань під час практичних занять;
- якості виконання самостійної роботи.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має на меті перевірку набутих здобувачем вищої освіти (далі – здобувач) знань, умінь та інших компетентностей з навчальної дисципліни.

У ході поточного контролю проводиться систематичний вимір приросту знань, їх корекція. Результати поточного контролю заносяться до журналів обліку роботи академічної групи за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Оцінки за самостійну роботу виставляються в журналі обліку роботи академічної групи окремою графою за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»). Результати цієї роботи враховуються під час виставлення підсумкових оцінок.

При розрахунку успішності здобувачів враховуються такі види робіт: навчальні заняття (практичні) самостійна робота (виконання домашніх завдань, ведення конспектів, виконання практичних завдань, підготовка рефератів, наукових робіт, публікацій, виступи на наукових конференціях, семінарах та інше); контрольні роботи (виконання тестів, контрольних робіт у формі, передбаченій робочою програмою навчальної дисципліни). Вони оцінюються за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Здобувач, який отримав оцінку «незадовільно» за навчальні заняття або самостійну роботу, зобов'язаний перескласти її.

Загальна кількість балів (оцінка), отримана здобувачем за семестр перед підсумковим контролем, розраховується як середньоарифметичне значення з оцінок за навчальні заняття та самостійну роботу, та для переведу до 100-бальної системи помножується на коефіцієнт **10**.

Підсумковий контроль. Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на певному ступені вищої освіти або на окремих його завершених етапах.

Для обліку результатів підсумкового контролю використовується поточно-накопичувальна інформація, яка реєструється в журналах обліку роботи академічної групи. Результати підсумкового контролю з дисциплін відображаються у відомостях обліку успішності, навчальних картках здобувачів, залікових книжках. ***Присутність здобувачів на проведенні підсумкового контролю (заліку, екзамену) обов'язкова.*** Якщо здобувач вищої освіти не з'явився на підсумковий контроль (залік, екзамен), то науково-педагогічний працівник ставить у відомість обліку успішності відмітку «не з'явився».

Підсумковий контроль (екзамен) оцінюється за національною шкалою. Для переведу результатів, набраних на підсумковому контролі, з національної системи оцінювання в 100-бальну вводиться коефіцієнт **10**, таким чином максимальна кількість балів на підсумковому контролі (екзамені), які використовуються при розрахунку успішності здобувачів, становить **50**.

Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру, та балів, набраних на підсумковому контролі (екзамені, заліку).

*Підсумкові бали
навчальної
дисципліни*

*Загальна кількість балів
(перед підсумковим
контролем)*

*Кількість балів за
підсумковим контролем*

Здобувач вищої освіти, який під час складання підсумкового контролю (екзамен) отримав незадовільну оцінку, складає його повторно. Повторне складання підсумкового екзамену чи заліку допускається не більше двох разів з кожної навчальної дисципліни: один раз – викладачеві, а другий – комісії, до складу якої входить керівник відповідної кафедри та 2-3 науково-педагогічних працівники.

Умови визначення навчального рейтингу здобувача, а також вимоги і критерії оцінювання деталізовані нижче.

УМОВИ ВИЗНАЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО РЕЙТИНГУ ЗА СЕМЕСТР			
Вид роботи	Кількість	Максимум балів за 1 вид роботи	Разом
Робота на лекційному занятті	12	1	12
Робота на практичному занятті	12	4	36
Індивідуальне завдання	1	2	2
Підсумковий контроль (екзамен)	1	50	50
Всього			100
ВИМОГИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ			
Вид роботи	Кількість балів за один вид робіт	Критерії оцінювання	
Робота на лекційному занятті	1	Всі лекції з даного курсу мають інтерактивний характер, отже максимальну оцінку за роботу на лекції отримують здобувачі, які постійно включені в обговорення питань лекції, проявляють ініціативність.	
	0,5	Даний бал отримують здобувачі, які не беруть участі у обговоренні, втім демонструють уважність і не відволікаються від ходу лекції на сторонні справи.	
	0	Здобувач не приймає участі в лекційному занятті, порушує дисципліну, не слухає викладача, постійно відволікається або відсутній на занятті. Кожне пропущене заняття повинне бути відпрацьоване.	

Робота на практичному занятті	4	Здобувач бере участь в опрацюванні питань заняття (доповнення, відповідь на питання викладача), бере участь у вирішенні практичних завдань, виступає із змістовною доповіддю на питання за планом, проявляє ґрунтовну підготовку, висловлює власну точку зору щодо висвітлюваної проблеми й підкріплює її аргументацією, правильно відповідає на уточнюючі питання
	3/2	Здобувач бере участь в опрацюванні питань (доповнення, відповідь на питання викладача), за умови, що відповідь буде правильною. Приймає участь у вирішенні практичних завдань але допускає несуттєві помилки.
	1/0,5	Здобувач уважно слухає інших і іноді доповнює відповіді на питання заняття та епізодично приймає участь у вирішенні практичних завдань при цьому відповіді не обґрунтовані і з помилками.
	0	Здобувач не приймає участі в занятті, порушує дисципліну, не слухає інших, постійно відволікається або відсутній на занятті. Кожне пропущене заняття повинне бути відпрацьоване.
Індивідуальне завдання	2	Індивідуальне завдання передбачає виконання здобувачем письмової роботи за обраною темою, яка має науковий характер і ґрунтується на аналізі інформації не менш ніж з трьох наукових джерел. Максимальну кількість балів отримують здобувачі, які демонструють належний рівень знань і розуміння теми, знайомство із основними тенденціями, виявляють аналітичні здібності, здатність до самостійного, системного, логічного і послідовного мислення. Роботу оформлено відповідно до вимог.
	1	Індивідуальне завдання виконано частково та потребувало доопрацювання. Окремим частинам викладу бракує аналітичного характеру.
	0,5	Виконано частково, доопрацювання не було здійснене, терміни порушені. Роботі суттєво бракує систематичного аналізу й логічного та послідовного викладу. Робота містить фактографічні неточності та/або необґрунтовані судження.
	0	Завдання не виконано або виконано з порушенням вимог академічної доброчесності
	1-50	<i>Підсумковий контроль (екзамен) проводиться у вигляді усних відповідей на білети, що включають три питання. Підсумковий контроль може проводитися у вигляді тестів (50 питань) кожна правильна відповідь оцінюється в 1 бал.</i>
	50-41	Відповіді на усі питання білету відтворюються в повному обсязі, відповідь правильна,

Підсумковий контроль		обґрунтована, логічна, містить аналіз і систематизацію, зроблені аргументовані висновки. Здобувач показує при цьому глибоке оволодіння матеріалом, здатний висловити власне ставлення до альтернативних міркувань з конкретної проблеми, проявляє вміння самостійно та аргументовано викладати матеріал.
	40-31	При відповіді на питання екзаменаційного білету відтворюється значна частина питань. Здобувач виявляє знання і розуміння основних положень, певною мірою може аналізувати, порівнювати та робити висновки. Питання висвітлює повно, висвітлення їх завершене висновками, виявлене вміння аналізувати факти й події. Але у відповідях допущені несуттєві помилки, деякі незначні помилки, має місце недостатня аргументованість при викладенні матеріалу, нечітко виражене власне ставлення до фактів.
	30-21	В відповіді відтворюються основні моменти питань без достатнього розуміння; здобувач у цілому оволодів суттю питань з даної теми, намагається аналізувати факти й події, робити висновки. Але відповідь неповна, припускаються помилки, припущені неточності.
	20-1	Оцінюється відповідь, що містить рівень елементарного відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів, фрагментів питань. Здобувач виявив неспроможність в повному обсязі висвітлити питання чи питання висвітлені неправильно, безсистемно, з грубими помилками, відсутні розуміння основної суті питань, висновки, узагальнення. У відповідях припущені суттєві помилки.

9. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
97-100	Відмінно («зараховано»)	A	«Відмінно» – теоретичний зміст курсу засвоєний цілком, потрібні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, усі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані в повному обсязі, відмінна робота без помилок або з однією незначною помилкою
94-96			
90-93			
85-89	Добре («зараховано»)	B	«Дуже добре» – теоретичний зміст курсу засвоєний цілком, потрібні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені

80-84			програмою навчання, виконані, якість виконання жодного з них не оцінена мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками, робота з декількома незначними помилками, або з однією-двома значними помилками.
75 – 79		C	«Добре» – теоретичний зміст курсу освоєний цілком , практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані , якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками , робота з декількома незначними помилками або з однією-двома значними помилками.
70-74	Задовільно («зараховано»)	D	«Задовільно» – теоретичний зміст курсу засвоєний частково, але прогалини не носять істотний характер, потрібні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконана, деякі з виконаних завдань містять помилки, робота з трьома значними помилками
65-69			
60-64		E	«Достатньо» – теоретичний зміст курсу засвоєний частково, деякі практичні навички роботи не сформовані, частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконана або якість виконання деяких з них оцінена числом балів, близьким до мінімального, робота, що задовольняє мінімуму критеріїв оцінки
40-59	Незадовільно («не зараховано»)	FX	«Умовно незадовільно» – теоретичний зміст курсу засвоєний частково, потрібні практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених програм навчання, навчальних завдань не виконана, або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання), робота, що потребує доробки
21-40			
1–20		F	«Безумовно незадовільно» – теоретичний зміст курсу не освоєний, потрібні практичні навички роботи несформовані, всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до значного підвищення якості виконання навчальних завдань, робота, що потребує повної переробки

10. Рекомендована література (основна, допоміжна), інформаційні ресурси в Інтернеті

Основна:

1. Бочелюк В.Й., Бочелюк В.В. Методика та організація наукових досліджень із психології: навч. посібник. Київ: Центр учб. літ., 2016. 357 с.
2. Сергієнко Л.П. Основи наукових досліджень у психології: кваліфікаційні та дипломні роботи: навч. посіб. Київ: Професіонал, 2010. 240 с.
3. Данильян О.Г., Дзьобань О.П. Організація та методологія наукових досліджень: навч. посібник. Харків: Право, 2017. 446 с.

4. Корягін М.В., Чік М.Ю. Основи наукових досліджень: навч. посібник. К.: Алерта, 2019. 490 с.

5. Краус Н.М. Методологія та організація наукових досліджень: навчально-методичний посібник. Полтава: Оріяна, 2012. 183 с.

6. Крушельницька О.В. Методологія та організація наукових досліджень: навч. посібник. К. : Кондор, 2016. 206 с.

7. Науково-дослідницька діяльність студентів, курсантів, слухачів, аспірантів, ад'юнктів та докторантів: довідник молодого вченого / уклад.: А.В. Байлов, О.М. Литвинов, В.В. Чумак; за заг. ред. О.М. Головка. Харків : ХНУВС: Тім Пабліш Груп, 2016. 363 с.

8. Основи методології та організації наукових досліджень: Навч. посіб. для студентів, курсантів, аспірантів і ад'юнктів / за ред. А. Є. Конверського. К.: Центр учбової літератури, 2010. 352 с.

9. Рибалка В.В. Методологічні проблеми наукової психології: посібник. К.: ІПОД НАПН України, 2017. 144с.

10. Методичні рекомендації для організації самостійної роботи з навчальної дисципліни «Методологія наукового дослідження» (для студентів денної та заочної форм навчання усіх напрямів підготовки) / Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова; уклад. О.К. Садовніков. Харків: ХНУМГ ім. О.М. Бекетова, 2017. 43 с.

Допоміжна:

11. Ковальчук В.В. Основи наукових досліджень: Навчальний посібник. 3-є вид., перероб. і допов. К.: ВД «Професіонал», 2015. 240 с.

12. Медвідь В. Ю., Данько Ю. І., Коблянська І. І. Методологія та організація наукових досліджень (у структурно-логічних схемах і таблицях): навч. посіб. Суми: СНАУ, 2020. 220 с.

13. Сидоренко В. К. Основи наукових досліджень. К.: РНКЦ «ДІНІТ», 2010. 259 с.

14. Грищенко І.М., Григоренко О.М., Борисенко В.О. Основи наукових досліджень. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2010.186 с.

15. Михайличенко О.В. Історія науки і техніки : навч. посіб. Суми : СумДПУ, 2013. 346 с.

16. Рибалка В. В. Методологічні питання наукової психології : навчально-методичний посібник. Київ: Ніка-Центр, 2013. 204 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті:

17. Пошукова система Google Scholar <http://scholar.google.com/>

18. Пошукова система Springer <https://link.springer.com/>

19. Пошукова система Scirus <https://www.elsevier.com/>

20. Пошукова система Google books <https://books.google.com/>

21. Пошукова система WorldWideScience.org <https://worldwidescience.org/>

22. Пошукова система Base <https://www.base-search.net/>

23. Пошукова система DOAB <https://www.doabooks.org/>

24. Пошукова система SpringerOpen <https://www.springeropen.com/>

25. Система пошуку наукової інформації у відкритих архівах України (SSM) <https://oai.org.ua/>

26. Електронна бібліотека Наукова періодика України <http://www.irbis-nbuv.gov.ua/>